

III 19/1971

COBISS •

merx Vestnik

LETO VII. ŠT. 3 + CELJE, MAREC 1971

GLASILO KOLEKTIVA

V letu 1968 izdelan plan razvoja podjetja Merx Celje med ostalim predvideva izgradnjo nove pekarnice v Celju. Časovno bi se naj pekarna zgradila v letih 1970 do 1971.

Zaradi znanih razlogov se bo terminsko gradnja pekarnice proučevala in se realno računa, da se bo pekarna zgradila v letih 1972—1973. Upoštevajoč navedeno dejstvo in potrebni čas za projektiranje tehnologije, potrebne strojne opreme in gradbenega dela bodočega objekta, je potrebno, da se v letu 1971 pribavi vse tehnična in druga dokumentacija. V juliju preteklega leta je bil dan nalog Tehnološko ekonomskemu biroju Zagreb, da izdela studijo za novo pekarno v Celju.

TEB Zagreb je studio izdelal in jo v juliju preteklega leta dostavil podjetju v nadaljno obravnavo. Izdelana je studija na osnovi predvidenih potreb, skladno z razvojem občine Celje. Kapaciteta nove pekarnice je 36 ton kruha in 60 do 70 tisoč komadov raznega peciva in žemelj v eni podaljšani izmeni. Za predvideno kapaciteto bi naj pekarna delala od 10 do 11 ur dnevno, kar predstavlja en in pol sedemurnega delavnika. V studiji je predvidena »Modernizirana klasična tehnologija« t. j. klasični zames testa, obdelava testa, pa kolikor je mogoče strojna, nakazane so tudi druge rešitve, ki pa za današnjo razpravo niso bistvene. Celotni tehnološki proces je obdelan tako, da je možno laboratorijsko programiranje proizvodnje. V glavnem se bo proizvodnja opravila na tako zvan direktn način, po potrebi pa je možno uporabiti tudi indirektni način. Strojna oprema je v idejnem osnutku v glavnem domačega izvora, proizvajalcev Termoelektra Beograd, Gostol Nova Gorica in Termotehnike iz Zagreba, z edino izjemo strojne opreme za obdelavo in pripravo testa za žemlje in pecivo, za kar se predvideva polavtomatska linija zapadno nemške firme. Glede tehnologije je pripomniti le to, da idejni projekt ne predvideva najnovejšega, v svetu znanega intenzivnega kontinuiranega zamesa testa.

Predračunska vrednost po idejnem projektu je din 10.287.200,00 po ceni, ki je bila leta 1970 v mesecu juliju, vendar brez kurilnice, vgraditve cisterne, vseh priključkov, od-

O gradnji nove pekarnice v Celju

kupa zemljišča, prispevkov in drugega, kar je ocenjeno na 5 milijonov dinarjev in bi bila predračunska vrednost, po projektu TEB-a cca 16 milijonov starih dinarjev.

Z ozirom na to, da naši predpisi zahtevajo, da se mora vsaka investicija, ki presega 50 milijonov starih dinarjev obvezno razpisati, je trgovsko podjetje Kovinotehna Celje, po našem nalogu v avgustu preteklega leta v zveznem uradnem listu objavilo konkurs. Konkurs predvideva dostavo ponudb v obliki inženeringa. V konkursu so navedeni tudi bistveni elementi, ki pojasnjujejo investicijo. Rok za dostavo ponudb je bil tremesečni in tako so morali zainteresirani dostaviti ponudbe Kovinotehni Celje do 20. novembra 1970. Na objavljeni razpis se je javilo večje število ponudnikov iz Zapadne Nemčije, Anglije, Holandske, Belgije in Češkoslovaške ter domači proizvajalec MINEL Beograd. Od vseh ponudnikov je razpisu zadostil le MINEL Beograd, ker je v svoji ponudbi zajel tehnologijo, gradbeni del, vso strojno opremo z vsemi instalacijami, vendar brez zunanjih del in brez zunanjih priključkov. Načrte za gradbeni del, je po nalogu MINEL-a izdelalo gradbeno podjetje INGRAD Celje. Če k ponudbi prištejemo še dela, ki v ponudbi niso zajeta in jih ocenimo na ca 5 milijonov starih dinarjev, bi bila predračunska vrednost za novo pekarno, po ponudbi MINEL-a 23.600.000,00 din. Tehnologija, t. j. zames in obdelava testa po projektu MINEL-a je skoraj povsem ista kot jo je predvidel TEB Zagreb, vendar ponudnik v svoji ponudbi dovoljuje spremembe, za katere bi se naj dogovorila investitor in izvajalec del. Ponudnik MINEL je v svo-

ji ponudbi tudi navedel, da ponudeni znesek velja za dobo le treh mesecev, ker za v naprej ne more garatirati te ponudene cene z ozirom na nenehno rast prodajnih cen skoraj vsega blaga oziroma materiala.

Od zunanjih ponudnikov prideta v poštev le nemški in angleški. Tudi ti dve firmi sta dostavili nekompletni ponudbi, vendar v zagovornjavajata, da je gradbeni del in vse drugo možno predvideti le tedaj, ko je dokončno urejena tehnologija in izbrana odgovarjajoča oprema. Z ozirom na to, da ta dva ponudnika nameravata resno prodreti na jugoslovansko tržišče s svojimi proizvodi posebno še, ker je jugoslovansko tržišče v pogledu modernega pekarstva še neraziskano, saj se tehnologija praktično ni izpremenila zadnjih 40 let, sta ponudnika pozvala predstavnike našega podjetja na ogled njihovih tovarn, kjer se izdeluje strojna oprema za pekarstvo in slaščičarstvo in da si predstavniki ogledajo tudi pekarnice v Nemčiji in Angliji, kjer je njihova strojna oprema v obratovanju.

Obisk je organiziralo trgovsko podjetje Kovinotehna Celje in stavilo narazpolago potrebna devizna sredstva, dinarsko protivrednost pa je krilo naše podjetje.

Firma Werner & Pfleiderer iz Zapadne Nemčije in pekarnice so obiskali: Vovk Igor, kot zastopnik uvoznika, Pleterski Ladislav in Pelko Ivan, kot zastopnika našega podjetja v dnevi 9. in 10. novembra preteklega leta, fa BAKER PERKINS v Londonu pa generalni direktor Franc Petauer in Pleterski Ladislav, dva dni kasneje.

Firmi sta nam omogočili temeljit ogled vse njihove opreme, kakor tudi ogled pekarn v Stuttgartu, Ha-

novru in Hamburgu v Zapadni Nemčiji ter pekarni v Londonu in so nam na naša vprašanja dajali konkretne odgovore.

Splošna ugotovitev za Zapadno Nemčijo je naslednja:

- Klasičnih parnih peči z ročnim vsajanjem se praktično več ne izdeluje; pekarnice, katere so pa te peči posedovale, jih zamenjujejo za polavtomatske, največ pa tračne avtomatske.
- Zames testa se opravlja samo na direkten način z dodajanjem odgovarjajočih dodatkov s kratkokrajnim postopnim mešanjem.
- Mešanje traja od 4 — 8 minut, z razliko od klasičnega, ki traja do 20 minut, uporabljajo se hitro gnetilni mešalni stroji.
- Da se v novejšem času uporabljajo intenzivni kontinuirani mešalci, predvsem za večje količine iste vrste kruha.
- Da je priprava in obdelava testa izključno strojna.
- Da imajo proizvajalci opreme za pekovsko in slaščičarsko dejavnost na razpolago vsakovrstno strojno opremo od polavtomatske do popolnega avtomata z električno ureditvijo.
- Da na željo kupca izdelajo strojno opremo katerekoli zaželjene kapacitete,
- da se pekovski izdelki v glavnem pakirajo že v proizvodnji in dobi maloprodajna mreža pekovske izdelke primerno pakirane,
- da se daje v prodajo v proizvodnji ohlajen pekovski izdelek in da se pekovski izdelki, predvsem manjši komadi, prodajo po količinah.
- V Londonu smo si ogledali poslovne prostore fa BAKER PERKINS in so nam na upravi prikazali film, v katerem je bila prikazana veličina in kakovost strojne opreme, ki jo ta firma izdeluje za potrebe pekarstva, slaščičarstva, za proizvodnjo mehkih kolačev in keksov vseh oblik in kvalitete. Pri firmi sva dobila tudi tehnične podatke, ki pa žal niso bili povsem jasni, saj nismo mogli priti do zaključka, da bi njihova takozvana »Calivut« tehnologija, katero v pretežni meri uporabljajo in jo je izdelal njihov inštitut, dala tako visoke izple. Zastopniki firme so nenehno trdili, da ta tehnologija daje procent izpeke do 165, medtem ko nemška tehnologija daje procent izpeke do 145, v primerjavi z našo obstoječo tehnologijo, ki daje samo 136 do 138 procentni izplen.

Podatke, katere sva dobila v eni izmed obiskanih pekarn in uporabila za izračun izpleta, sva dobila % izplen le od 150 do največ 152. Zastopniki obiskane firme so nama zagotovili, da bodo svojo trditev glede tako visokega izpleta pismeno sporočili naknadno.

V Londonu smo si ogledali dve pekarni, v katerih se proizvaja v glavnem kruh, težine do 800 g po komadu. V obeh tovarnah je bila strojna oprema fa BAKER PERKINS za pripravo in obdelavo testa, kakor tudi peči s tem, da je bil izpečen kruh v posebnih hladilnih komorah, primerno ohlajen in nato strojno zapakiran. Značilno za ti dve pekarni je to, da je proizvodnja v celoti avtomatizirana in da praktično dela na proizvodnji kruha do momenta, ko se kruh zavije, le en polkvalificiran delavec. Odgovorni obratovodja pekarnice ni strokovnjak stroke, temveč strojnik ali električar, seveda s fakultetno izobrazbo.

Na naša vprašanja smo dobili naslednji odgovor:

Tehnologijo mora, s predhodnim dogovorom inštituta, dati proizvajalec strojne opreme in je glavna skrb odgovornega v pekarni v tem, da skrbi za redno obratovanje, pri tem je mišljena strojna oprema in da se vsa proizvodnja odvija po vnaprej določenem programu.

Tehnologija obdelave testa in pečenja je v Zapadni Nemčiji, kot v Angliji v bistvu enaka, medtem ko se zames testa po tako zvanem »Calivut sistemu« pa bistveno razlikuje.

Ta sistem je zasnovan na intenzivnem šaržnem mešanju tako, da se v odgovarjajoči kotel, kateri sprejme 280 funtov mase (približno 140 kg) avtomatski dozira potrebna količina moke in vode, dodatki kot so sol, kvas in druga pa vsakokratnemu zamesu ročno dodaja. S posebnim mehanizmom se v kotel dana masa hermetično zapre in se prične intenzivno postopno mešanje z dodajanjem električne energije do 300

vatov. Ta zmes ima to lastnost, da se dodana voda kemično veže in pride testo v nadaljnjo obdelavo v kompaktnem stanju, kar je za strojno obdelavo testa bistvenega pomena, pri pečenju pa voda mnogo težje izhlapeva in se s tem dobi pečen kruh, ki je enakomerno navlažen in obdrži boljše in trajnejšo vlago. Na ta način pečen kruh je večjega volumenskega izgleda in enakomerno navlažen, kar je s klasično tehnologijo izredno težko doseči. Razlika vlage v našem kruhu je od sredine do skorje celo do 2%.

Kvaliteta moke, ki se uporablja za proizvodnjo kruha v Zapadni Nemčiji bistveno ne odstopa od kvalitete mok naše domače proizvodnje. Moka, ki se pa uporablja v Angliji, je kvalitetno mnogo boljša, melje se izkjučno trda pšenica, predvsem kanadskega izvora in ko smo iz Anglije prinesli vzorec te moke smo ugotovili v našem laboratoriju, da je moka prvostalne kvalitete. Po pharino grafu izkazuje do 85 kvalitativnih števil, to je moka kvalitete A1 in A2, z razliko do kvalitete naših domačih mok, ker imamo v blagovnem prometu moke kvalitete le B1 in B2.

V slučaju, da bi se podjetje odločilo za nepopolno avtomatizacijo pri pečenju kruha na BAKER PERKINSOVH pečeh in bi se del operacij opravljal z ročno delovno silo ter bi se pri peči morali zaposliti trije delavci, bi se ponudni znesek znižal.

Če primerjamo vrednostno strojno opremo, ki je bila ponudena, lahko ocenimo, da je oprema firme BAKER PERKINS znatno dražja od opreme, ki jo nudi firma VERNER & PFLEIDERER, vendar pa je treba pri tem pripomniti, da je garancija, ki jo daje angleška firma znatno ugodnejša od garancije nemške firme. Predstavniki angleške firme so nam zagotovili, da peči, ki jih izdelujejo, delajo do 40 let brez bistvenih popravil in da zato dajo tudi odgovarjajočo garancijo.

Kovinotehna Celje je proizvodnemu sektorju dostavila vse ponudbe, ki jih je prejela na razpis. Dne 28. 12. 1970 se je v proizvodnem sektorju sestala posebna komisija, katera je došla ponudbe pregledala in ugotovila, da je prispelo v postavljenem roku 8 ponudb in da od teh pridejo v ožji izbor le ponudbe treh proizvajalcev.

Navzoči so se sporazumeli, da je nujno opraviti ožji izbor ponudnikov, ker to zahtevajo naši predpisi in da je skrajni rok 31. marec 1971, da se podjetje odloči skupno s Kovinotehno in strokovnimi službami v podjetju za enega izmed navedenih kot dokončnega dobavitelja opreme, ostalim pa sporoči našo odločitev, ker smo po zakonu to dolžni storiti.

Ladislav Pleterski

Poročilo

varstva pri delu za leto 1970

V drugi polovici preteklega leta je bila pri našem podjetju ustanovljena služba varstva pri delu, z nastavitvijo varnostnega tehnika, ki se izključno bavi s problemi varstva pri delu ter požarne varnosti.

O približno šest mesečnem delovanju te dejavnosti je težko govoriti o nekih večjih uspehih, saj vemo, da je naše podjetje raznoliko po dejavnosti, da se razprostira na širokem območju, kakor tudi to, da delovna organizacija do takrat ni imela izdelanih točnih stališč programov, pravilnikov in podobno. Zato ni čudno, da je sem prvi korak, pregled stanja posameznih sektorjev, obratov, poslovalnic itd., izzval razna oportunistična mnenja, ki s svojimi stališči vse prej kot pospeševala to dejavnost.

Kljub temu pa ne morem preko nekaterih dejstev, ki kažejo že določene uspehe. Pri tem bi želel poudariti dobro sodelovanje predvsem s pomožnimi obrati, ki so odklanjali vsaj tiste nepravilnosti, ki bi lahko izzvale resnejše posledice. Tu lahko navedem nezaščitene naprave, stroje, ki so bili pod napetostjo, dotrajano električno instalacijo itd. Uspešno je bilo tudi sodelovanje pri nabavi dokumentacije novo odprtih, adaptiranih obratov ter tehničnih pregledih.

Nujnost pri doslednem delu vseh odgovornih oseb pa je nedvomno razvidna iz rezultatov statistike nezgod za preteklo leto.

STATISTIKA NEZGOD IN EKONOMSKE IZGUBE V LETU 1970 PRI VELETRGOVSKEM, GOSTINSKO-TURISTIČNEM IN PROIZVODNEM PODJETJU »MERX« CELJE

V letu 1970 je bilo 58 nezgod. Od tega jih je bilo pri delu 53, a 5 nezgod pa je bilo na poti na delo in iz dela. S tem je bilo izgubljenih 6688 ur zaradi nezgod v podjetju.

NEZGODE PO SPECIFIČNOSTI OPRAVLJANJA DELA

TABELA I

	Nezgode na delu	Nezgode na poti	Skupno nezgod	%
Proizvodni obrati	23	1	24	41,5
Transp. in pomožne dejavnosti	3	—	3	5,2
Skladišča	13	3	16	27,5
Trgovine	11	—	11	18,9
Gostinstvo	—	—	—	—
Uprava	3	1	4	6,9
SKUPAJ	53	5	58	100%

NEZGODE PO URAH

Ure	1	2	3	4	5	6	7	8	Na poti	Skupaj
Število primerov	5	4	2	8	9	8	12	5	5	58

NEZGODE PO DNEVIH

TABELA III

Dnevi	Število primerov
Ponedeljek	15
Torek	7
Sreda	6
Četrtek	11
Petek	9
Sobota	10
Skupaj	58

V tabeli I so prikazane nezgode po specifičnosti opravljanja dela, iz katere je razvidno, da je največ nezgod v proizvodnih obratih, katerim sledijo skladišča.

V tabeli II so prikazane nezgode po urah delovnega dne. Enaki prikaz je narejen grafično, iz katerega je razvidno, da je porast nezgod med šesto in sedmo uro.

V tabeli III so razvidne nezgode po dnevih ter grafični prikaz odnosa med številom nezgod in dnevi v

$$\text{pogostnost nezgode} = \frac{1.000.000 \times \text{št. nezgod}}{\text{efektivne ure}}$$

Rezultat za MERX znaša 24.

Resnost nezgode nam pove, kako težke so bile nezgode po izgubljenih dnevih in nam dobljeni rezu!

$$\text{resnost nezgode} = \frac{1.000.000 \times \text{izgubljeni dnevi} \times \text{faktor invalidnosti}}{\text{efektivne ure}}$$

Rezultat resnosti nezgode je za naše podjetje 350.

tednu. Razvidno je, da je največ nezgod v ponedeljek, potem do sredine tedna padajo in naraščajo proti koncu tedna.

Naslednje tabele v Vestniku ne moremo objaviti zaradi prevelike razsežnosti, saj poimensko obravnava 58 primerov nezgod, vzrokov zaradi česa so nastale ter direktnih in indirektnih stroškov, ki so posledica nezgod. Dovolj razločno pa govori sumirani rezultat direktnih in indirektnih stroškov, ki znaša za delovne nezgode v preteklem letu

93.325,95 N din

Pri izračunavanju stroškov je vzet najnižji možni faktor, kar pomeni, da je zgoraj navedena številka znatno višja.

Za razumevanje vseh podatkov pa nam je potrebno, da izračunamo pogostnost in resnost nezgod. Pogostnost nam pove, kako pogosto se dogajajo nezgode in nam dobljeni rezultat služi za primerjanje z ostalimi podjetji. Pogostnost nezgode izračunamo:

služi prav tako za primerjanje z ostalimi podjetji in za nazaj.

Navodilo za delo pri blagajni

SPLOŠNO: Prodajno osebje pri blagajni se mora zavedati, da je zelo važen člen povezave med prodajalno in (strankami) potrošniki. Zato je lahko zadnji vtis, ki ga odnese potrošnik iz prodajalne zelo odvisen od blagajniškega osebja. Številni činitelji vplivajo na oceno in vtis potrošnika na ugoden način: čistoča (osebna nega), prijaznost, sposobnost

red in iskrenost.

Pred nastopom dela v blagajni mora biti blagajničarka strokovno inštruirana od poslovodje ali od nje- ga pooblaščen osebe, ki jo poznani z vsemi nalogami. Ugotoviti mora:

1. Ali je nastavljeni datum pravi- len?
2. Ali kontrolni in kupon trak de- luje?

3. Nič kontrola.

4. Ali je točen menjalni denar?

5. Ali je dovolj menjalnega denarja?

6. Ali so nove cene, spremembe, ak- cije?

Med delovnim časom ne sme imeti blagajničarka pri sebi nobene- ga privatnega denarja. Poslovodja določi, kje se lahko shranjuje pri- vatni denar. Pri nezadostni zasedbi blagajni je blagajniško osebje za- dolženo, da zahteva od poslovo- dje ali namestnika pojačanje.

DELO PRI BLAGAJNI: Pred pričetkom dela pri blagajni se mora blagajničarka dnevno seznaniti z dnevnimi cenami in navodili. Obve- stila morajo biti napisana, cene pa na dobavnicah. Obe listini mora bla- gajniško osebje podpisati. Pri prev- zemu blagajne se mora menjalni denar prešteti in razlika takoj pri- javiti. Ravno tako je potrebno izvr- šiti nulto kontrolo funkcioniranja blagajne s kuponom O. Istočasno mora blagajničarka pregledati in na- staviti datum, števec ter si oskrbeti kontrolni trak in zavojni material. Blagajničarke so odgovorne, da je dovolj menjalnega denarja v blagaj- nah do zaključka poslovanja.

Vsaka blagajničarka je za svojo blagajno odgovorna sama. Zato je v normalnih okoliščinah prepoveda- no:

- da kasirajo na isti blagajni dve osebi (ako se menja oseba, mora biti izvršen zaključek blagajne),
- da se medsebojno menja denar; menjalni denar se mora izklju- čno zahtevati od vodje prodajalne.

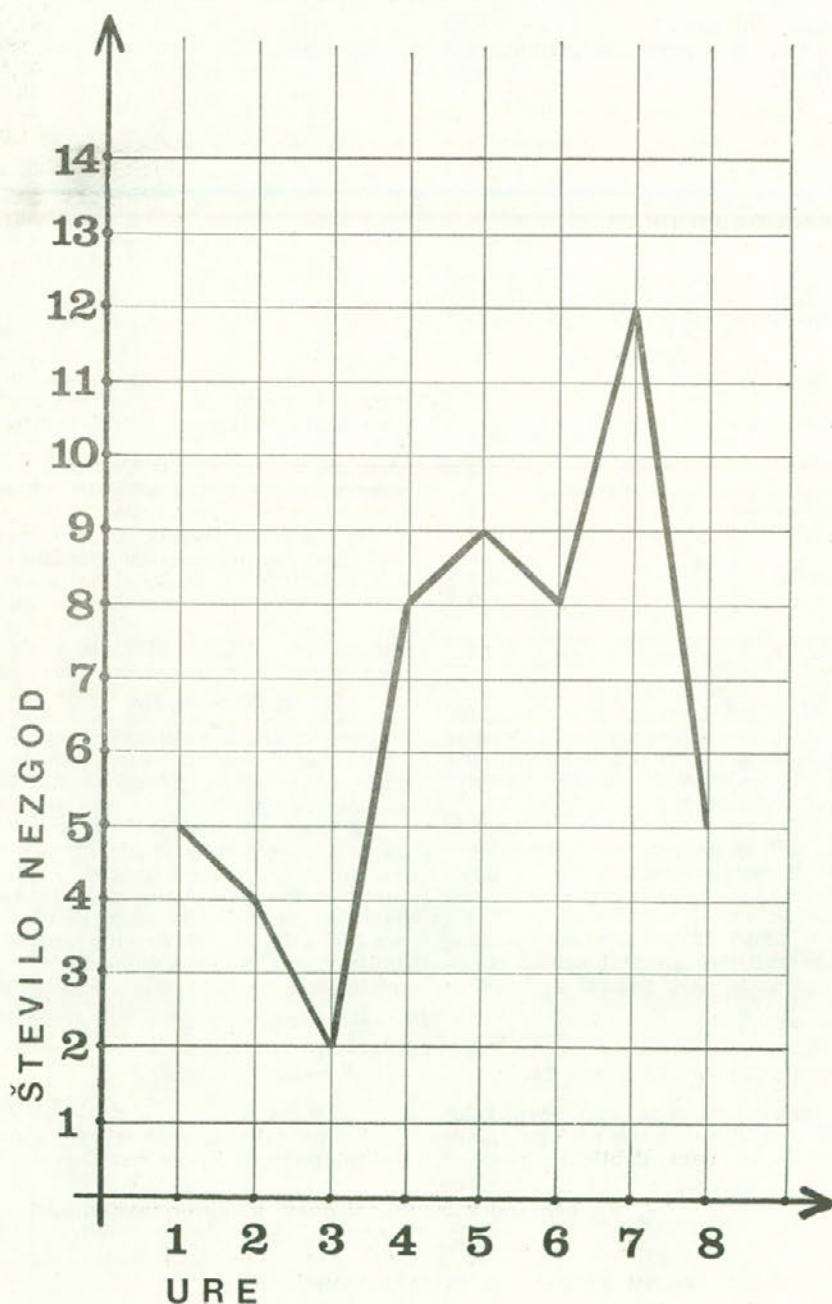
TIPKANJE: Vsak artikel mora biti tipkan posamično. Stranka mo- ra dobiti čitljiv in brezhiben kupon, ki se mora ujemati s kupljenimi ar- tikli. Morebitne napake pri tipka- nju in kasiranju je popraviti kot sle- di:

Ako je artikel tipkan s prenizko ceno, potem se mora razlika odtip- kati takoj za napačnim tipkanjem. Istočasno mora biti stranka opozor- jena na napako in popravek. Napa- čno odtipkan previsok znesek se ne sme za razliko obračunati z na- slednjim artiklom. V vsakem prime- ru se mora kupon zaključiti in za- tehtati parafiranje od poslovodje ali namestnika v prisotnosti kupca. Ku- pon se nato prečrta in shrani kot denarna temeljnica v blagajni. Kontrolni trak se vrti do zneska napa- čnega kupona in ga mora isto para- firati pooblaščen (poslovodja — namestnik). Nato se kupon kupca na novo tipka in izroči pravičen kupon.

Če ima kupec premalo denarja, je treba kupon zaključiti, parafirati od pooblaščenca in kot denarno temeljico hraniti v blagajno (isto kot napačen kupon). Blagajniško osebje prosi vljudno kupca, da vrne toliko artiklov, da lahko ostanek plača.

Poročilo varstva pri delu

GRAFIKON K TABELI II

Prepovedano je izdajanje blaga, ki ni plačano.

Pri zamenjavi, reklamacijah ali razlikah mora blagajničarka vedno poklicati poslovodjo. Upravičene reklamacije je potrebno rešiti hitro, širokopotezno z vsakokratnim opravičilom. Steklenice, ki se ne zamenjajo za polne, se obračuna pri vrednosti prvega artikla. Vračilo denarja za steklenice mora parafirati na poseben kupon poslovodja.

KASIRANJE: Glasno in razločno je treba znesek na kuponu prečitati. Zložene bankovce je potrebno razgrniti, vrniti kupcem razliko in šele nato staviti plačani denar v predal. (Za plačani denar se morajo uporabljati obtežilniki). Takoj nato se mora denarni predal zapreti. Pri zaprtju predalu ne sme biti pri blagajni nikakršen denar. Blagajničarke so dolžne izročiti vrnjeni denar skupno s kuponom v roke kupca. Kupone, ki so jih stranke pustile, je takoj raztrgati. Skrbeti je treba, da kupec dobi kupon, ker lahko reklamacije, predvsem pa zamenjavo blaga, opravi le s predložitvijo kupona.

Kjer se nudi prilika, pomaga blagajniško osebje pri pakiranju kupcem. Pomoč je cenjena. (Neopazna kontrola tatvin). Dobro blagajniško osebje pazi tudi, da se racionalno uporablja zavojni material. Med kasiranjem je opustiti vse nepotrebne pogovore, informacije in vprašanja. Družinske člane, sorodnike in osebne prijatelje se ne sme streči. Pozabljeni denar ali blago je takoj prijaviti poslovodji in vpisati v evidenco najdenih stvari pri blagajni z navedbo datuma in vrednosti.

BLAGAJNIŠKI OBRAČUN: Zaključek blagajne je izvršiti takoj po končani izmeni — zapiralnem času, na od poslovodje določenem kraju in času. Pred izdelavo denarne specifikacije je izdvojiti iz blagajne vse parafirane kupone in temeljnice. Napačno izpolnjene denarne specifikacije je takoj stornirati in napisati nove. Specifikacije pri zaključevanju se mora pisati s kemičnim svinčnikom. Popravljanje je prepovedano. Blagajniške razlike različnih dni se ne smejo medsebojno obračunavati. Denarno specifikacija mora potrditi in prevzeti poslovodja ali njegov namestnik, ki je s ključem zaključil — obračunal blagajne. Pred odhodom z delovnega mesta mora blagajničarka očistiti in pospraviti blagajno. Vsaka blagajničarka izpolni dnevno svoj karton za blagajniške rezultate (podpis). Temeljnice in kuponi se oddajo z denarno specifikacijo kot gotovina v postavki odbitek.

Vsaka manipulacija pri blagajni, ki ima namen korekture razlik, poverb denarja ali netipkanje blaga (pri prevzetem plačilu) se šteje za hujšo kršitev delovne discipline in ima za posledico odstranitev z delovnega mesta in takojšnjo uvedbo disciplinskega postopanja.

Tone Laznič

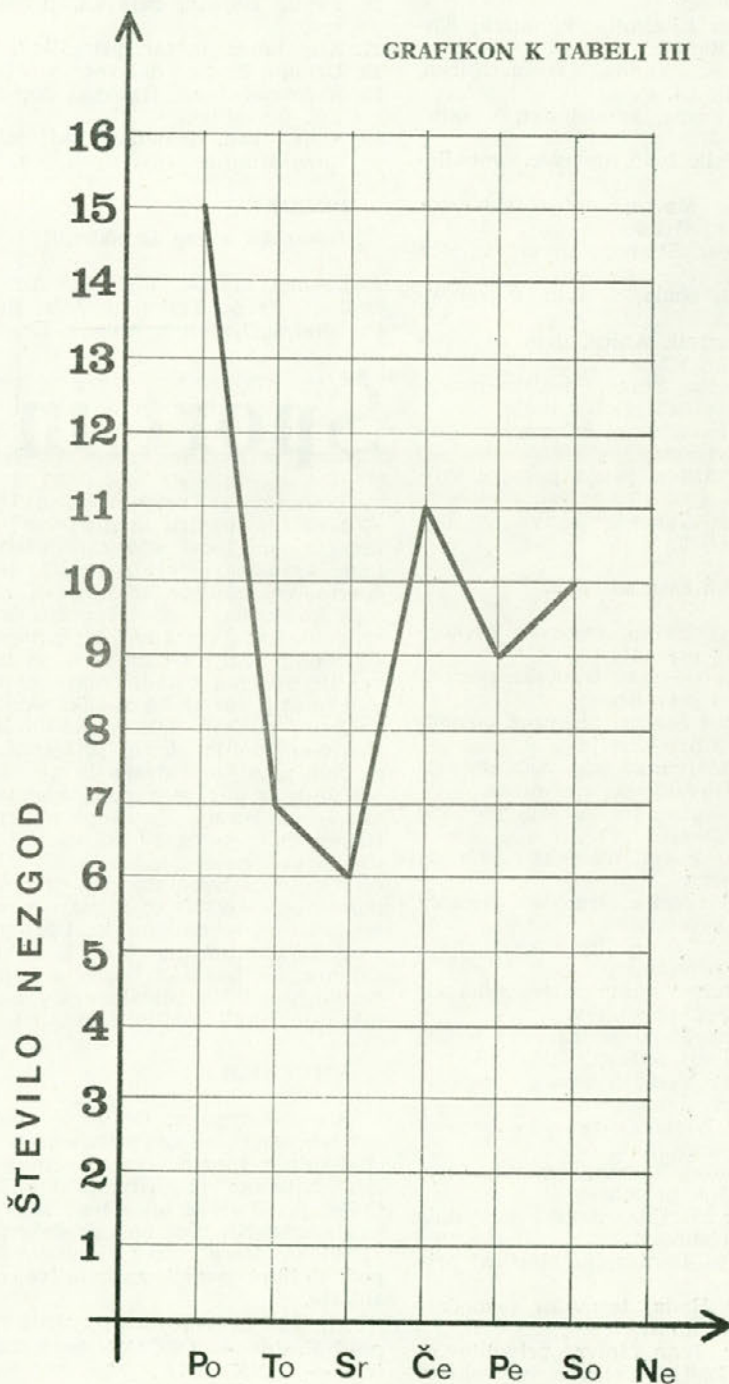
Poročilo varstva pri delu

Vsi podatki kažejo na nujnost ukrepanja vseh odgovornih oseb, za doslednejšo izvajanje tehničnega, kakor tudi zdravstvenega varstva, ki je pri našem podjetju na zelo nizki ravni. Vedeti bi že enkrat morali, da je v našem samoupravnem sistemu in tržnem gospodarstvu, varstvo pri delu dejavnost posebne-

ga družbenega pomena, da je varnost nepogrešljiv predpogoj za produktivnejšo delo, za optimalno izrabo delovnih kapacitet in delovnega časa — ter ne nazadnje — da je varstvo pri delu tudi ena izmed samoupravnih pravic in dolžnosti delovne organizacije ter ljudi na delu.

Ciril Blagotinšek

GRAFIKON K TABELI III

Iz personalne službe

Meseca februarja so se zaposlili:

- Unetič Franc, pek v pekarni Brežice,
- Šibanc Edi, trgovski pomočnik v Vojniku,
- Lipej Ivan, delavec v pekarni Brežice,
- Mastnak Stanko, mesar, MM Otok,
- Kranjc Marta, delavka, Povrtni-na Zalec,
- Križan Ljudmila, kuharica, Kozjak Radlje,
- Gorišek Vanda, kozmetičarka, Tekstil Lj. c.,
- Jekl Franc, komisionar, v skladišču I,
- Potočnik Ivan, delavec, embalar-nica,
- Tamše Martin, šofer, skladišče Slovenj Gradec,
- Dovečer Stjepan, mesar v MM Otok,
- Lesjak Nada, delavka v poslov-nica 3
- Pungartnik Anica, delavka v po-slovalnici 3,
- Pobirnik Franc, delavec-razva-žalec, v MM Dolgo polje,
- Zalezina Franc, delavec v skladišču I,
- Cvikl Milan, pek v pekarni Voj-nik,
- Križan Tončka, delavka v po-slovnici 3.

V istem času so odšli:

- Muzelj Štefka, trgovska pomoč-nica, s privolitvijo,
- Lampert Breda, trgovska pomoč-nica, s privolitvijo,
- Vengust Štefka, trgovska pomoč-nica, s privolitvijo,
- Kroflič Ivanka, trgovska pomoč-nica, invalidsko upokojena,
- Janc Jožica, trgovska pomočnica, privolitev,
- Colner Pavel, trgovski poslovod., privolitev,
- Kranjc Jerica, trgovska pomoč-nica, privolitev,
- Srebot Jelena, trgovska pomoč-nica, privolitev,
- Podplatan Antonija, trgovska po-močnica, privolitev,
- Zupanc Martina, trgovska pomo-čnica, privolitev,
- Kerner Vera, trgovska pomočni-ca, privolitev,
- Krže Zdenka, trgovska pomoč-nica, privolitev,
- Oplotnik Renata, trgovska po-močnica, privolitev,
- Kolar Marija, trgovska pomočni-ca, privolitev,
- Maruša Danica, natakarica, pri-volitev,
- Doler Nada, trgovska pomočni-ca, privolitev,
- Radej Ivan, šofer, privolitev,
- Kos Lidija, delavka, privolitev,
- Kos Janez, mesar, privolitev,

- Brčinovič Stjepan, delavec, pri-volitev,
- Starlekar Pavla, delavka, privo-litev,
- Rihtaršič Janko, delavec, privo-litev,
- Lapuh Franc, šofer, privolitev,
- Gajšek Janez, trgovski pomoč-nik, v JLA,
- Jošt Jože, pek, privolitev,
- Pavlič Bojana, delavka, privoli-tev,
- Kos Janez, mesar, privolitev,
- Užmah Franc, delavec, v JLA,
- Krčovnik Ivan, trgovski pomoč-nik, privolitev,
- Siter Ivan, izmenovodja, Mlin Slov. Konjice, inv. upokojen.

POROKE

Zakonsko zvezo so sklenili:

Drobne Zlatka, Vedenik Anton, Omladič Franc, Trstenjak Jože, Brečko Štefka, Drobnak Angela, Kranjc

čestitamo

Lenka, Koštomaj Vinko, Potočnik Alojzija, Lakovšek Marija, Dretnik Vera, Grom Zora, Koprivnik Adolf in Ambrož Zinka.

Kolektiv želi vsem novoporočen-cem mnogo sreče in osebnega za-dovoljstva.

ROJSTVA

Cvek Mariji, Černelč Marti, De-stovnik Filipu, Grajzl Mariji, Kle-menc Frideriku, Golež Petru in Gro-belnik Ani so se rodili sinovi.

Golub Miri, Mihaelu in Sešel Ma-riji pa hčerke.

Cestitamo!

Slavica Perme

Šport in rekreacija

Trenutno se ustanavlja pri SO — MERX v okviru komisije za re-kreacijo in šport športno društvo, katerega odbor naj bi vodil delo športno-rekreativne dejavnosti na-šega kolektiva. Bodoče športno dru-štvo, katerega člani nas bi zastopali z imenom »MERX« na vseh tekmo-vanjih oziroma ostalih rekreativnih dejavnostih, so si že zadali nalogo, da bodo poživili delo preteklih let. Predvsem želijo, da bi pritegnili v to delo mladega človeka in ga tako odtegnili iz ulic in gostiln, kjer na-vadno zapravlja svoj prosti čas. Hkrati bi neposredno prispevali k propagandi našega kolektiva in k iz-boljšanju medsebojnih delovnih od-nosov, odnosov, ki so v razvoju sa-moupravnega sistema in izgradnji gospodarske reforme tako potrebni. Upamo, da bomo v naših prizade-vanjih uspeli in pričakujemo razu-mevanje naših vodilnih organov.

SMUČANJE:

S smučanjem na Golteh v mese-cu februarju se je pričela sezona sindikalnih športnih iger občine Cel-je, katerega je priredila ObZTK Celje. Prvič so se letos tega tekmo-vanja udeležili tudi naši predstavniki, ki so dosegli brez treningov in pod slabimi pogoji zadovoljive re-zultate.

Zmagal je Brilej — PROSVETA, pred Rosino — OBČINA in Zekar-jem — CINKARNA. Med 266 tek-movalci je bil 70. Hriberšek Bran-

ko, 89. Vovk Jože in 105. Knez, vsi iz skladišča I. Ekipno smo zasedli med 30. ekipami 22. mesto, kar je lep uspeh glede na to, da smo se tekmovanja prvič udeležili. Zmaga-la je LIBELA, pred ZELEZARNO Store in CETISEM.

NAMIZNI TENIS:

Pravkar je v teku občinsko sin-dikalno prvenstvo v namiznem te-nisu. Naše podjetje zastopajo: Maj-cen, Volavšek, Tavčar in Rožič.

Rezultati prvih treh kol:

MERX : ŽIČNA	5 : 0
MERX : CESTNO PODJETJE	5 : 2
Majcen : Kitak	2 : 0
Tavčar : Sivka	2 : 0
Volavšek : Dobovšek	0 : 2
Majcen : Sivka	2 : 0
Volavšek : Kitak	0 : 2
Tavčar : Dobovšek	2 : 0
Volavšek : Sivka	2 : 0

MERX : OBČINA	5 : 1
Majcen : Čuček	2 : 1
Volavšek : Trebičnik	1 : 2
Tavčar : Stopar	2 : 0
Majcen : Trebičnik	2 : 1
Tavčar : Čuček	2 : 0
Volavšek : Stopar	2 : 0

Po prvih treh kolih vodimo na lestvici brez izgubljene tekme in imamo po prikazani igri realne mo-žnosti, da se uvrstimo v I. ligo tega tekmovanja. Lani smo zasedli v II. ligi 9. mesto.

SODNI KOTIČEK

Nepravočasna izvršitev odločbe ima za posledico upravno kazensko odgovornost

Člane delovne skupnosti seznanjamo, da mora vsakdo na svojem delovnem mestu glede na značaj in naravo dela ter odgovornost upoštevati niz raznih predpisov, katere mora tudi podjetje spoštovati pri opravljanju svoje dejavnosti. Zlasti so pomembna priporočila inšpekcijskih organov, ki v postopku večkrat izdajajo posamezne odločbe, ki ugotovijo, da so kršena posamezna določila predpisov. Tisti roki, ki jih inšpekcijski organi postavijo v odločbi, so važni in jih morata tako pravna kot odgovorna oseba upoštevati, če se hočemo izogniti odgovornosti za prekršek. Odgovorna oseba in pravna oseba morata v predpisanem roku javiti odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in zahtevku v odločbi ugoditi. V danem primeru je bila podjetju izrečena kazen din 400,00 in odgovorni osebi 100,00 din, ker v smislu ureditvene odločbe inšpekcijske službe nista odpravili sanitarno higienskih pomanjkljivosti v prostoru skladišča za mlevske izdelke v Trbovljah. Prekršen bi naj bil člen 35 točka 1 Temelnjega zakona o sanitarni inšpekciji.

V zagovoru, ki ga je obd. pravna oseba, torej podjetje »Merx« Celje, podala, je navedeno, da so le nekatere nepravilnosti bile v postavljenem roku odpravljene, vendar v celoti ni bilo zadoščeno odločbi, ker cestno podjetje ni asfaltiralo tal v skladišču. Lastno podjetje nima svojih večjih obrtnih delavnic in je zaradi tega vezano na naročila drugod. Ker je torej podjetje pri odpravi določenih pomanjkljivosti vezano na zunanje naročnike, ki pa z deli odlašajo, ne more garantirati, niti vplivati na to, da bi bile pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene v odločbi, v zakonitem roku odpravljene.

Sodnik za prekrške je na zagovor obd. delovne organizacije lahko upošteval le z vidika olajševalnih okoliščin spriču dejstva, da je za tovrstni prekršek zagrožena denarna kazen za pravno osebo do 10.000,00 din, za odgovorno osebo pa do 500,00 din. Sodnik za prekrške pa ni mogel izreči oprostivne, ker je navedena kršitev izhajala iz dejanskega stanja in samih zagovorov.

Na tem primeru hočemo opozoriti odgovorne osebe v naših osnovnih organizacijskih enotah, da morajo ureditvene odločbe pristojnih inšpekcijskih služb jemati povsem resno in se ne smejo zadovoljiti z izgovorom, češ da so svojo že opravili s tem, ko so delo zaupali dolo-

čenemu izvajalcu. Pri tem je treba vedeti, da je le podjetje odgovorno in da je odgovorna tudi fizična oseba, če je njuno poslovanje zatečeno v takšnem stanju, ki predstavlja kršitev določenih predpisov. Odločbi na ureditev odn. odpravo pomanjkljivosti pa tudi ni zadoščeno v smislu predpisov, če je del navedenih pomanjkljivosti odstranjen. Zato bo potrebno v bodoče posvetiti temu vprašanju, zlasti upoštevanju predpisov, več pazljivosti, kajti ne samo, da je kaznovana odgovor-

na fizična oseba, kaznovana je tudi delovna organizacija, pri čemer seveda niti enemu niti drugemu pokaznitem ni v ponos, ampak nasprotno. Ob čestih kršitvah, kar pomeni lahko tudi ponavljanje kršitev določenih predpisov, bodo kaznovani organi vedno upoštevali dejstvo, v kakšnih okoliščinah je bil prekršek storjen in ne nazadnje ob izreku tudi dejstva, da sta bili delovna organizacija in odgovorna oseba že predkaznovani. V takih primerih bo seveda prišlo do izreka ostre kazni, če naj sledimo osnovnim načelom naše zakonodaje, da ima namreč kazen določeni prevzgojni namen.

Ladislav Čmer, dipl. pravnik

Prispevek občanke

Prednovoletno žrebanje za kupce naše zlate kave je le 200 izžrebancem prineslo veselje, drugim, morda posameznikom, pa seveda negodovanje. Razumljivo, gledano s stališča potrošnika, ki je za udeležbo na žrebanju kupil več vrečic zlate kave, kot je to storila upokojenka B. K. iz Celja, Muzejski trg, pa ni bila izžrebana, za njo izid žrebanja ni bil po volji. »V pričakovanju, da bo od petih poslanih vrečic zlate kave ena sigurno izžrebana«, je zapisala v svojem pismu »in da od vseh petih ovojnica niti eno ni pogodil žreb, da človeku marsikaj misliti«. Ker je bil izražen dvom v verodostojnost žrebanja, je uredništvo povabilo »prizadeto« upokojenko na razgovor in ji predočilo število udeležencev žrebanja in postopek pri žrebanju. »Obožujem vašo zlato kavo«, je dejala, »celo verze sem ji namenila, vendar nisem bila izžrebana.« Ob kavici in naši skromni pozornosti je obljubila poslati svoj prispevek, ki ga v izvirnost objavljamo.

OPOZORILO!

Ponovno opozarjamo člane kolektiva, da takoj javijo pristojnemu organu in naši personalni službi vsako spremembo stalnega ali začasnega prebivališča. S pravilnikom o opravljanju zadev službe javne varnosti (Uradni list SFRJ, št. 34-417/70) je določeno, da opravlja služba javne varnosti kontrolo nad prijavljanjem stalnega in začasnega prebivališča občanov. Če se pri kontroli nad izvajanjem predpisov o evidenci stalnega in začasnega prebivališča ugotovi kršitev teh predpisov, se proti storilcu prekrška predlaga uvedba postopka za prekršek.

Ko pri vas sem počaščena bila,
»MERX« sem zlato kavo pila,
da b' se za pozornost zahvalila,
verze te sem »MERX-u« namenila.
Da ne bo nikoli vas bolela glava,
zato skrbela bo »MERX« zlata kava!
Da vam sree bo pravilno bilo,
»MERX« vam zlata kava, bo — za
poživilo!
Po kosilcu ali malici, ne pokrijte si
prej glave,
dokler ne spijete, »MERX« — zlate
kave!
»MERX« zlata kava je iz Celja,
ta prinaša dosti nam veselja!
Če lasje vam stali bodo kdaj na
glavi
»MERX« vam zlata kava vse popravi!
Pomnite zdaj vsi to, da »MERX«
zlata kava
je le ena, njej enaka ni nobena,
če želite zdravi biti,
začnite to kavo piti!

OBVESTILO

Pri podjetju že od lani deluje namizno-teniška sekcija MERX. Vsi, ki bi želeli rekreativno igrati lahko dobijo vse potrebne rekvizite pri vratarju uprave v Kocenovi ulici 2/a. Na voljo sta dve mizi, seveda pa samo v popoldanskih urah.

Jože Tavčar ml.

MERX VESTNIK

Urejuje uredniški odbor: Franjo Šarlah, Slavica Perme, Cveto Kolenc, Edo Steblonik, Stanko Golavšek. — Odgovorni urednik Ladislav Čmer, dipl. iur. — Izhaja mesečno.

Tisk: Papirkonfekcija, obrat Valvasorjeva tiskarna, Krško
Naklada 2.000 izvodov.

IZ ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

Ur. I. SFRJ 12/70

Člen 94.

»Delavec, ki namenoma ali iz velike nepazljivosti povzroči delovni organizaciji na delu oziroma v zvezi z delom materialno škodo, mora povzročeno škodo povrniti.«

V členu je povsem jasno poudarjeno, da mora delavec povzročeno škodo povrniti le, če jo je storil namenoma ali iz velike nepazljivosti. Velika nepazljivost je takrat, kadar dobi malomarnost že znake brezbriznosti in popolnoma indiferentnega (mlačnega) odnosa do dolžnosti. O materialni odgovornosti govorimo torej takrat, kadar ima določeno dejanje oziroma opustitev elemente civilnega delikta, to je, da je kot povzročitelj škode kriv, da je dejanje, ki ima za posledico odškodninsko odgovornost, protipravno, da je med dejanjem povzročitelja škode in med samim nastankom škode vzročna zveza in da je škoda sploh nastala.

Kot je iz člena razvidno mora biti škoda res povzročena, to je, da je dejansko nastala, mora pa biti tudi materialna, pomeniti mora zmanjšanje neke vrednosti, ne pa samo nematerialna (bolečina, zmanjšanje lepote ip.). Škoda mora res nastati v delovni organizaciji na delu oziroma v zvezi z delom. N. pr.: medsebojno prerivanje dveh delavcev iz obsejnosti, pa pride do nesreče, se poškodba ne šteje za nesrečo pri delu, itd.

Člen 95.

»(1) Če povzroči škodo več delavcev, je vsak posebej odgovoren za tisti del škode, ki ga je povzročil.

(2) Če ni mogoče ugotoviti za vsakega delavca posebej, kolikšen del škode je povzročil, se šteje, da so enako odgovorni in morajo škodo povrniti po enakih delih.

(3) Če povzroči škodo več delavcev z naklepnim kaznivim dejanjem, so storilci solidarno odgovorni za povračilo škode.«

Iz določil člena je razvidno, da če povzroči škodo več delavcev, odgovarja vsak v razmerju krivde. Kolikor ni mogoče ugotoviti, kolikšen del škode je kdo povzročil, se šteje, da so enako odgovorni. Če je škoda narejena z naklepnim kaznivim dejanjem, odgovarjajo vsi solidarno, to je vsak za vse, od vsakega se terja lahko vsa škoda ali od določenih vsa škoda. Če so pri povzročitvi škode udeležene še druge osebe, ki niso člani delovne organizacije, odgovarjajo delavci po zakonu, kot navedeno, drugi pa po splošnih načelih civilnega prava.

Člen 96.

»(1) Obstoj škode in okoliščine, v katerih je škoda nastala, koliko

znaša in kdo jo je povzročil, ugotovi komisija, ki jo imenuje organ upravljanja, določen v splošnem aktu, oziroma, če je bila škoda povzročena s kršitvijo delovne dolžnosti, organ, ki je določen za izrekanje ukrepov za kršitve delovnih dolžnosti.

(2) Če delavec noče povrniti škode, ugotovljene po prvem odstavku tega člena, lahko uveljavlja delovna organizacija odškodninski zahtevki s tožbo pri sodišču splošne pristojnosti.«

Obstoj škode in okoliščine morajo biti komisijsko precizno ugotovljene. Ugotovitev izvrši komisija, ki jo imenuje svet sektorja, v primerih, ko je uveden zoper kršitelje postopek zaradi kršitev delovnih dolžnosti, pa ugotovi škodo komisija za ukrepe.

V nobenem primeru se ne more delavcu vzeti zneska ugotovljene škode ob izplačilu osebnih dohodkov, če delavec noče povrniti škode, ampak se lahko odškodninski zahtevki uveljavlja le s tožbo pri sodišču splošne pristojnosti.

Kot delavci so v teh primerih mišljeni vsi tisti, ki kakorkoli delajo v interesu delovne organizacije, to je tudi učenci, pripravniki in vsi drugi ne pa za tiste, ki so v razmerju po pogodbi o delu (čl. 142. TZDR).

Vsi odškodninski zastarajo v treh letih.

Člen 97.

(1) Za škodo, ki jo povzroči delavec na delu ali v zvezi z delom komu drugemu (posamezniku ali pravni osebi), je odgovorna delovna organizacija, pri kateri je bil delavec na delu takrat, ko je povzročil škodo.

(2) Za škodo, ki jo povzroča komu drugemu v zvezi z opravljanjem službe ali druge dejavnosti državnega organa oziroma organizacije, ki opravlja zadeve javnega pomena, s svojim nezakonitim ali nepravilnim delom njun delavec — je odgovorna družbeno-politična skupnost oziroma organizacija, v kateri se opravlja služba oziroma druga dejavnost.

(3) Oškodovanec ima pravico zahtevati odškodnino tudi naravnost od delavca, če jo je ta povzročil s kaznivim dejanjem.

Iz člena je jasno razvidno, da odgovarja za škodo, ki jo povzroči delavec ali v zvezi z delom komu drugemu, delovna organizacija. V teh primerih odgovarja delovna organizacija za vse škode, torej tudi za nematerialne. Tretje osebe v tem primeru so le tiste, ki niso člani iste delovne organizacije. Odškodnina se torej zahteva le od delovne organizacije in samo v primeru, če je škoda povzročena s kaznivim dejanjem,

lahko oškodovanec zahteva odškodnino naravnost od delavca.

Člen 98.

»Delovna organizacija oziroma družbeno-politična skupnost ima pravico od delavca, da ji povrne škodo, ki jo je izplačala komu drugemu, če je delavec povzročal škodo namenoma ali iz velike nepazljivosti. Zahtevki proti delavcu zastara v šestih mesecih od dneva, ko je bila drugemu izplačana odškodnina.«

Delavčeva regresna odgovornost za škodo je le v primeru, če je delavec povzročil škodo po svoji krivdi (naklepno, iz velike malomarnosti), ne pa zaradi slučaja ali zaradi majhne in običajne, navadne malomarnosti, ker v tem primeru nosi rizik delovna organizacija sama. Pomembno je, da zahtevki proti delavcu, da ji povrne škodo zastara v šestih mesecih od dneva, ko je bila drugemu izplačana odškodnina (ne od dneva povzročene škode!).

Delavec je odgovoren za škodo le osebno, samo s svojim premoženjem ne pa s premoženjem drugih oseb, na primer sorodstva, svoje žene itd. Pri odtegnitvah od osebnega dohodka velja tudi tu le 1/3 od osebnega dohodka. Ugotovitev, da je škoda res nastala po krivdi delavca, je nujna. Ugotovljeni manjko n. pr. sam zase še ni zadosten temelj za odškodninsko odgovornost poslovovalne prodajalne, ker je potrebno ugotoviti, ali je škoda res nastala po njegovi krivdi ipd.

Člen 99.

(1) Iz opravičenih razlogov je lahko delavec deloma ali popolnoma oproščen plačila odškodnine, razen če je namenoma povzročil škodo.

(2) Pogoje, organe in postopek za odločitev iz prvega odstavka tega člena določa delovna organizacija s splošnim aktom.

Novo v tem členu, je to, da se da ni le delavski svet pristojen za delno ali popolno oprostitev plačila odškodnine, ampak je to lahko tudi drugi organ, kot se to določi s splošnim aktom. Ne more biti delavec oproščen plačila odškodnine, če je povzročil škodo namenoma. Če je povzročilo škodo več delavcev z naklepnim kaznivim dejanjem, odgovarjajo po načelu solidarnosti, to je »vsak za vse«. Delovna organizacija v takem primeru lahko izbira ali bo izterjala škodo od sodelujočih delavcev po deležih (ki jih lahko določi), ali pa bo celotno škodo izterjala samo od enega delavca itd.

MODEC Jože, dipl. oec.